

פרוטוקול מס' 168
מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
ביום ד', כ"ה בטבת תשל"ב - 12.1.72

נ כ ח ד :

חברי הוועדה: י. גולדשמידט - יו"ר
א. אנקוריון
ד. ארזי
י. ארידור
ש.ז. אנדמוב
מ. בן-פורת
ה. ביבי
ג. האוזנר
ח. פרוש
ש. פרידמן
ח. צדוק
י. קלינגהופר
י. קורן

מוזמנים: פרופ' ידין - משרד המשפטים
מר רקובר -
ד"ר חיגד - הדתות

מזכירת הוועדה: ד. מלחי

ר ש מ נ: א. אדלר; מ. אייזנברג

סדר-היום: חוק יחסי ממון בין בני הזוג (המשד).

(הישיבה נפתחה בשעה 08.30)
וננעלה בשעה 11.00

ועדת החוקה חוק ומשפט
12.1.72

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גולדשמידט:

מ. בן-פורת:
לפני שנעבור לסדר-היום רצייתי לשאול
בנוגע להצעת החוק הפרטית שהגשתי בעניני
בחירות (עניני קלון וכו'). אולי כדאי שנחיל להכין אותו בקריאה
מוקדמת.

היו"ר י. גולדשמידט:
אתמול התקיימה ישיבת הוועדה בה הבאתי
שתי הצעות של חברי כנסת בעניני בחירות
(של ח'כ ורטמן ומלמד), בענין כשרותם של דיינים ושופטים להיבחר.
הסכמנו עקרונית שבחוקי בחירות נדון בימי ג'. בזיקה לכך נדון גם בהצעת
החוק שלך.

לפני שבועיים התחלנו לדון בסעיף 7 של
חוק יחסי ממון בין בני הזוג. סעיף זה דן בתוצאות ההסדר עם פקיעת
הנישואין. התעוררה שאלה בנוגע לנכסים שהיו לאחר מבני הזוג ערב
נישואין, או שקיבלם במתנה. התעוררה שאלה של פירות הנכסים הללו, וכאן
היתה הסכמה שהפירות אינם מוגנים כפי שמוגנים הנכסים עצמם, והם בכללים
ברכוש המשותף.

אשר לירושה, סוכם שהוועדה תעייין במספר
מודלים של מקרים: כשהוא עשיר והיא עניה, ולהיפך; איך הארטיקולציה
בין הסעיף 7 (1) ובין חוק הירושה. פרופ' ידין הסכים שמספר מקרים
לדוגמה כאלה היו מאירים לנו את האפשרויות כדי שנוכל לדעת מראש מה
נובע בשטח זה מעניני הירושה.

בסעיף (2) העלה ח'כ אניזוהר בעיה
בענין הזכויות. התשובה שניתנה לו סיפקה חלק מן החברים, אבל ח'כ
אניזוהר עצמו הבטיח להביא הצעה מנוסחת חדשה.

סעיף 7 (א) (3)

היו"ת י. גולדשמידט:
מה פירוש "או בכל דרך אחרת"? כאן
מדובר לכאורה על הסכם נישואין המתייחס
למקרה של פקיעת הנישואין. מה פירושן אפוא של המלים "או בכל דרך
אחרת"?

פרופ' ידין:
המלים מוסברות ע"י המבנה של החוק.
נאמר כאן שלאנו דווקא בהסכם הכללי
המסדיר את יחסי הממון בין בני הזוג צריך להיקבע אם רוצים להוציא
נכס מסניפים מן הצפטים המשותפים, אלא אפשר לעשות זאת גם בדרך אחרת.
כמובן שלאחר מכן יש ענין של הוכחה אם אמנם היה הסכם כזה, אבל אין
דרישה שזה יהיה בהסכם הפורמלי שלפי סעיף 2 דורש אישור של ביהמ"ש
וכו'. ההסכם הזה יכול להיעשות בכל דרך אחרת.

מ. בן-פורת:
אבל בכל מקרה המלה "דרך" פירושה
"הסכם"?

היו"ר י. גולדשמידט:
כן. כתוב בפירוש "הסכימו בהסכם או
בכל דרך אחרת". המלים "בכל דרך
אחרת" כפופות למלה "הסכימו".

בסעיף 2 (ג) נאמר שהסכם שנעשה בתקופת
הנישואין טעון אישור של ביהמ"ש על מנת להבטיח שנעשה מתוך הסכמה
חפשית. בסעיף 7 מדובר על הסכם שאיננו הסכם נישואין, אבל הוא נעשה
תוך כדי תקופת הנישואין. ואני שואל: מה מדובר למעשה על הסכם
נישואין בתוך תקופת הנישואין, אבל שלמעשה איננו הסכם נישואין.
בסעיף 2 קיבלה הוועדה את הטיעון שיתכנו מצבים של סחיטה ע"י הצד
החזק יותר, ועל כן דרש הסעיף אישור של ביהמ"ש להסכם. ואילו בסעיף
7 (3) השאלה היא מה מאפייין הסכם נישואין תוך כדי נישואין בנדבל
מהסכם אחר בתוך תקופת הנישואין? ושנית - מדוע לא נגהג בהסכם הזה

ועדת החוקה חוק ומשפט
12.1.72

היו"ר י. גולדשמידט:

באותה מידה של זהירות כמו בסעיף 2, שמא גם ההסכם הזה נעשה תוך ניצול טיטואציה מסויימת?

פרופ' יריג:

הסכם הנישואין לפי הפרק הראשון איננו הסכם דווקא לפני הנישואין או לקראת הנישואין, אלא יכול גם להיעשות תוך כדי קיום הנישואין. תכנון של אותו הסכם, שהוא קובע מערכת שלמה של יחסי ממון ואומר מה יהיה בתוך תקופת הנישואין, מהי אחריותו של צד אחד כלפי רעהו וכו'. בה בשעה שסעיף 7 מדבר על נכסים מסויימים שאעפ"י שחל איזון המשאבים - אין הם כלולים בנכסים ששויים מאוזן ביניהם. זאת איננה הסכמה על כלל יחסי הרכוש בין בני הזוג, אלא הסכמה לגבי מעמדו של נכס אחד מסויים. משום כך מוצע כאן לומר שאין צורך בפורמליות יתרה. אם מסכימים למשל שאוסף הבולים של הבעל לא יהיה נכס משותף - לא צריך ללכת לביהמ"ש ולקבל על כך אישור, אלא בני הזוג יכולים להסכים על כך ביניהם.

ח. ביבי:

אני חושש שתכנן פרצה גדולה בעקרון הכללי שאנו קובעים בענין איזון המשאבים הכללי, כי ייתכן שבני הזוג אינם הסכימו ערב הנישואין בהסכם נישואין שהנכסים יחולקו בדרך מסויימת, אבל בתקופת הנישואין הצד החזק יהיה גורם לכך שנכסים חשובים שנוצרו בחיי המשפחה יירשמו על שמו שלו. ואז למעשה עלולים אנו באמצעות הפרצה הזאת לרוקן את הענין כולו, אלא אם נבטיח ש"הדרך האחרת" שבה רוצים לקבוע את העברת הנכס לאחד מבני הזוג תהיה בצורה שלא תקפח את הצד השני. הסכם הנישואין נעשה בפני רושם הנישואין הבודק אם אין כאן ענין של לחץ וכו'. אני רוצה שגם אותה "דרך אחרת" תעבור את הבדיקה הזאת של העדר לחץ.

פרופ' יריג:

כלומר, שיהיה כתוב רק "בהסכם נישואין" ולא יהיה כתוב כלל "בדרך אחרת".

ח. ביבי:

נכון. אני מכיר למשל אדם שנעשה מיליונר מעסקי בולים. לא ייתכן אפוא לראות בדבר זה ענין של מה-בכך. אני מציע אפוא לוותר על המלים "או בכל דרך אחרת". נכס שהתפתח בתוך חיי הנישואין - יהיה לשניהם. אם הוא כלול במסגרת פסקה (1), שקיבלו אחד הצדדים לפני הנישואין - זה ענין אחר.

ג. האוזנר:

גם אני חושב שע"י המלים "בכל דרך אחרת" נרבה סכסוכים בישראל. שהרי אפשר להסיק הסכמתו של צד אחד לצורך קיומו של הסכם גם עפ"י התנהגות הצדדים, אם שחק למשל או לא הגיב. ואז ייתכנו טענות מטענות שונות, שתוך כדי רכישת נכס מחסכוניות אחד הצדדים, או שהצד האחד נתן במתנה נכס לשני, נעשה הסכם מכללא, אם כי הדברים לא נאמרו מפורשות, שהנכס הזה לא ייכנס בגדר המשאבים המשותפים. והרי מדובר על מקרה שהנישואין עומדים בפני פקיעתם, ואז אין הסכמה בין בני הזוג. ע"י "דרך אחרת" אנו פותחים אפוא פרצה, אלא אם נכתוב "או ע"י הסכם מפורש אחר". אם יהיה הסכם בכתב לגבי אוסף הבולים הנזכר - זה ענין אחר. אבל לערוך רקונסטרוקציה של הדברים לפי התנהגות אחד הצדדים - מפני זה אני צועש.

היו"ר י. גולדשמידט:

ח"כ ביבי מציע למחוק בכלל את המלים "או בכל דרך אחרת", ואז כל דבר הבא למטות מאיזון המשאבים, פרט לאחריות בסעיף (1) ו-(2), יכול להיות כלול רק בהסכם הנישואין, ויחולו עליו המגבלות בקשר לאישור שקבענו בסעיף (2).

ח"כ האוזנר מציע לעומת זאת לא לוותר על המלים "בהסכם אחר", אלא להוסיף עליהן את המלה "בכתב".

ג. האוזנר:

סעיף 2 דן בהסדר עקרוני. הצדדים קובעים שמעשה ואילך כך יהיה הדין ביניהם. אני יכול לתאר לעצמי שלגבי נכס מסויים אין צורך באותה מידת זהירות שאנו נוהגים בה לגבי הסדר כללי של מסגרת הרכוש בין בני הזוג. אם מדובר למשל באוסף בולים הייתי כותב: "נכס מסויים", ולא "דווקא נכסים". כי "נכסים" יכולים לכלול את כל הנכסים.

ד. ארזי:

אני תומך בהצעתו של ח'כ ביבי. כבר החלטנו, דומני, לשנות החלטה קודמת שלנו ולקבוע שהפרק הראשון יהיה הסדר איזון המשאבים, והפרק השני - הסכם נישואין.

ה. צרוק:

לא, לא החלטנו.

ו. ארזי:

עכ"פ, היתה מגמה כזאת. ומכל מקום, אם נשאר הסכם הנישואין כפרק ראשון - הדגש הוא בכך שקודם כל יש הסכם, ורק באין הסכם - נזקקים לחוק הזה. ואם כך, אם מוסיפים את המלים "בכל דרך אחרת" ברור שאין הכוונה להסכם אלא למשהו אחר. מה גם שהסכם נישואין חייב להיות נכתב, ומה עוד שע"י המלים "בכל דרך אחרת" אנו עלולים להרבות מריבות בישראל. ואם יגיעו דברים לביהמ"ש, יצטרך ביהמ"ש בלאו הכי להחליט מה זה "בכל דרך אחרת". מכל הטעמים הללו נראה לי שהפשוט ביותר יהיה למחוק את המלים הללו.

א. אנטוריון:

ברור שאם אנחנו מאפשרים הסכם בצורה אחרת מהסכם הנישואין אנו מכניסים כאן אפשרות לערער את כל היסוד של החוק. כי הרי בסעיף הקודם דיברנו על הסכם נישואין שנעשה תוך כדי תקופת הנישואין, וחשבנו על הסכם כולל בדבר הסדרת יחסי הרכוש בין הצדדים, ולגבי הסדר כזה דרשנו פורמליות מסוימת. מצד שני, יש מקרים בהם חייבים לאפשר את הדבר הזה. למשל: הנבגרים של האשה, או תכשיטים ומתנות שהבעל נתן לה, שיכולים להיות בעלי ערך גדול. מקובל שמתנות-יום-הולדת יקרות הן רכוש האישי של האשה. אנו חייבים אפוא לאפשר פתח לדברים אלה.

אני שואל אפוא: האם מתנות מסוג זה שהזכרתי יכולות להיכלל במסגרת המתנות שבסעיף (1)? מלכתחילה חשבתי שה"מתנות" הנזכרות בסעיף (1) אינן מתנות שנותן בן-זוג אחד לרעהו, אלא מתנות מן החוץ. אבל כדאי היה להבהיר זאת, עי"כ שנאמר: "... שקיבל במתנה בין ממישהו אחר או מאחד למשנהו", ואז אפשר באמת למחוק את המלים "או בכל דרך אחרת" בסעיף 7.

האובייקט הספציפי שלגביו נעשה הסכם מיוחד יכול להיות אובייקט קטן, אבל הוא יכול גם להיות משהו גדול. גם משום כך הייתי מוותר על המלים "בכל דרך אחרת", בתנאי כאמור שובהיר - או בסעיף (1) או בסעיף נוסף - שמצות שנותן אחד מבני-הזוג לרעהו מוצאת מן האיזון.

ש. פרידמן:

נדמה לי שהמלים "או בכל דרך אחרת" מכסות שטח די חשוב שעוד כה לא שמנו לב אליו. ניקח למשל מקרה שהבעל והאשה דנים במסגרת סעיף (3) על ספרייה מדעית כלשהי שעפ"י עיסוקו של הבעל היא ענין שלו בלבד ועפ"י הכשרתה ועיסוקה של האשה אין לה כל שייכות אליה. או בניח למשל שהבעל מתעניין בכלי-חרטינה סיניים מהמאה ה-12. אין להעלות על הדעת שכל מה ששייך לעיסוקו של הבעל נוגע גם לאשה. כשמדובר על פקיעת נישואין ואיזון משאבים, כוללים את כל הרכוש. אבל אפשר להכיר עפ"י המציאות של אותה משפחה שלא היתה שום סיבה סבירה לחלק נכס מסוג זה בינו ובינה. האם נדרוש לגבי ספרייה כזאת או אוסף כזה הסכם מפורש? ההצעה כפי שהיא מכסה גם מקרים כאלה שבהם אין טעם לדבר על הסכם מפורש, ונראה לי אפוא שיש הגיון במלים "בכל דרך אחרת", אם כי אין להתעלם מן הסכנה האפשרית שזה יכול לפתוח פתח לויכוחים רבים. השאלה היא מה להעדיף: האם מניעת כל ויכוח אפשרי היא כה חשובה שאנחנו צריכים מלכתחילה למנוע אפשרות להעביר את הספרייה הנזכרת לבעל? אני מצדי תומך בנוסח שלפנינו, ומעדיף אותו על פני הסיכון הגדול שע"כ נרבה במחלוקת.

י.ה. קלינגהופר:

אני רואה בענין זה של "בדרך אחרת" משהו מהותי שעלינו לשקול אותו היטב. אלא שהקושי הוא בזה שאם לגבי כריתת הסכס הסכס המיוחד הזה לעומת הסכס רגילים - הרי כדי לרוקן את הסכס המיוחד הזה מתכנו אנו אומרים: די בהסכס סתם. וזה לא סביר. כדי לקבוע את המשטר של יחסי ממון בין בני הזוג אמרנו קודם שאין זה הסכס פשוט, וצריך לנהוג כך-וכך על מנת שהסכס הנישואין יהיה בר-תוקף. וצריך לאחר מכן, כשהסכס הזה כבר קיים, באים ואומרים: כדי לבטל אותו למעשה (כי מדובר כאן באחוז מסויים של הנכסים, אבל אפשר לדבר למעשה על כל הנכסים, אם אתה מפרט אותם) די בהסכס רגיל. בכך אנו פוגעים במשהו יסודי מאד שבחוק.

נדמה לי גם שעד כה העלמנו עין מסמכויותיו של ביהמ"ש לפי סעיף 10. אם אנחנו באמת רוצים למנוע נזקקות יתרה של המשטר הזה, יש לביהמ"ש ממילא סמכויות לקבוע חלוקה אחרת, אם ראה נסיבות מיוחדות היצדיקות זאת. לשם מה אפוא הסעיף 7(3), אם באותו חוק אנו מוסרים לביית-המשפט את הסמכות לסטות? אם הוא חושב שהדבר צודק - הוא יכול לראות שהסכס כזה נסיבות מיוחדות כדי לקבוע חלוקה אחרת, ואז הוא יביא בחשבון את אוסף הבולים וכו'. מה שאני רוצה הוא שכשם שהיה לביהמ"ש שיקול דעת לגבי כריתת הסכס הנישואין כך יהיה לו שיקול גם לגבי ביטול ההסכס או סטייה ממנו, ולא שזה יהיה אוטומאטית לפי רצונם של בני הזוג בדרך שהיא הרבה יותר קלה מעצם כריתת ההסכס.

אם אנו רוצים אפוא להשאיר פתח לענין שבפסקה (3), אולי אפשר לאפשר זאת ביסודות סעיף 10 הדין בסמכויות של ביהמ"ש.

על כן לא נראה לי ההסדר המוצע ע"י החלים "או בכל דרך אחרת", ואני מצטרף לאלה המציעים את מחיקתם, אם כי כאמור בסעיף 10 אהיה מוכן לתת יד לשלב את הדברים שם.

ח. צנוק:

ועי"כ לצמצם את הסמכויות של בית-המשפט.

פרופ' יריג:

אל תסמוך על סעיף 10. גם לו יש התנגדות גדולה.

היו"ר י. גולדשמידט:

כשהופיעה כאן אחת מהשלחות הנשים בענין הסכס הנישואין, הן היו קיצוניות מאד בענין ההסכס. בעיני לא מתקבל על הדעת חוק המגביל את חופש ההסכמה בין צדדים חפשיים; שלא לאפשר לצדדים לוותר על זכויות מתוך הסכס, בתנאי שהסכס עצמו נעשה מתוך חופש וידיעת המשמעות (סעיף 2). הנסיון לשלול משני אנשים שהחליטו להנשא אפשרות שיוכל להיות ביניהם הסכס גם בדרך אחרת בעניני ממון - אינני יודע אם הוא מתיישב עם זכויות האדם, אם נשלול בתחום זה את חופש ההסכמה ביניהם.

האפשרות לסטות מאיזון המשאבים איננו נשען על סעיף 10 בלבד. סעיף 10 הוא סעיף-עזר, הרוצה להסדיר מקרים חריגים שהחוקק לא יכול היה לראותם מראש, ואז ניתנת סמכות לביהמ"ש. אבל הוא איננו בא במקום סעיף 2 הקובע את כללי ההסכס ושהוא הבסיס להסכס. לא הייתי מחליף אפוא את הסעיף 7(3) בסעיף 10. סעיף 7(3) מתבקש משום שקיים סעיף 2.

היתה שאלה אם ניתן להבחין הסבה ברורה בין הסכס הנישואין לבין הסכס אחר. על זה ניתנה תשובה שאמנם יש להבחין, וזו כהאוזנר אף הוסיף שאם נאמר "נכס מסויים" - זה יבהיר עוד יותר שהסכס הנישואין חל על כלל הנכסים ואילו ההסכס הזה חל על נכס מסויים. אני עצמי אינני שלם עם הדעה שהאבחנה הזאת אמנם חדה וברורה. מצד שני, לא מתקבל על דעתי שהסכס הנישואין שבמקרים רבים ייחתם לפני הנישואין או בשעת הנישואין, לא יהיה צפוי לשינויים במשך שנות הנישואין מתוך הסכמה הדדית ושכני הזוג לא יוכל לעשות עוד הסכס. למשל: פלוני זכה בפניס, או שקנה לו חלקת אדם שנמצא בה נפט, ובני הזוג רוצים לעשות הסכס ביניהם לגבי אותו רכוש. אי-אפשר לשלול את האפשרות הזאת ולא להזכירה בחוק.

לי היה נראה שיש להבהיר את האבחנה בין הסכס הנישואין ובין הסכס בדרך אחרת, אולי ע"י התוספת של "נכס מסויים".

ועדת החוקה חוק ומשפט
12.1.72

היו"ר י. גולדשמידט:

הייתי מוסיף אפוא: הסכם זה יהיה בכתב, ויחולו עליו ההוראות של סעיף 2.
כלומר, אם הם רוצים לעשות הסכם כזה - יידרש לכך אישור של ביהמ"ש.

י.ה. קלינגהופר: לזה אני מסכים בהחלט.

היו"ר י. גולדשמידט:

אז אין עוד שש שביטול הסכם הנישואין
יוכל להיעשות בדרך כלה יותר מהסכם
הנישואין עצמו, ויחד עם זה תינתן לכל אחד מהצדדים אותה הגנה שניתנה
להסכם הנישואין עצמו.

ת. צדוק:

אני לא הייתי סומך על האבחנה שמנסים
לעשות בין הסכם נישואין שכביכול מכסה
את כל השטח של יחסי הממון בין בני הזוג, ובין הסכם סתם המתייחס לנכס
ספציפי או לכמה נכסים ספציפיים. אמנם, בסעיף 1 ניתן היה להבין שהסכם
נישואין מכסה את כל הנכסים. אבל סעיף 7 אומר בפירוש: במידה שהסכם
נישואין איננו מכסה אפשרות כלשהי. כלומר, סעיף זה כבר רואה אפשרות
שהסכם הנישואין איננו מכסה שטח כלשהו.

אח"כ רשמה מ.א.

אני חושב שאם בני הזוג יבואו אל רושם הנישואין לפני הנישואין ויגידו לו: תרשום את ההסכם, ובהסכם כתוב לא יותר מאשר הסכמנו בינינו שהספרייה ואוסף הבולים והמטבעות שייך לאיש - הוא ירשום זאת. וזה יהיה הסכם הנישואין שיחייב. לגבי כל שאר הנכסים יחול הסדר האזון הקבוע בחוק. יכול להיות שכדי להבהיר זאת צריך להגיד בסעיף יחסי טעון ביניהם במקום "יחסי המזון ביניהם".

אנו בודאי איננו מתכוונים לכך שהסכם כזה משנעשה, אינו ניתן לשנוי. הוא ניתן לשנוי אבל באותה דרך הקבועה כאן. נביח שבני זוג יעשו הסכם ואחרי הנישואין ירצו לשנותו או להוסיף עליו. כל שנוי כזה אף הוא בגדר הסכם-נישואין, אלא מאחר שהוא נעשה אחרי הנישואין הוא טעון הליך קבוע בחוק.

אם נבהיר שני דברים אלה, אני מקבל את הפרוצדורה המוצעת כאן; ואני חושב שאז אין צורך בסעיף 3.

פ. בן-פורת: יתכן מאוד שהסכם נישואין שייעשה בחקופת הנישואין יהיה חזק יותר מהסכם הנישואין שנעשה לפני הנישואין. השאלה היא, איזה תוקף ניתן להסכם כזה. כאן הייתי רוצה להפנות תשומת לב חכמי הועדה להצעת מועצת הפועלות, שיהיה פנקס הסכמי נישואין במשרד המשפטים; והייתי רוצה לשמוע דעתו של פרופ' ירין על הצעה זו.

פ. פרוש: בסעיף 3 הייתי מציע לפחוק את הפלים "בחווה הנישואין או בדרך אחרת". אם שני אנשים הסכימו ביניהם, ואנו מסכימים שהסכמה זו מבוססת, אין זה משנה אם ההסכם הוא לפני הנישואין או אחרי הנישואין.

אינני מבין מדוע צריך להוסיף ה גדרה להגדרת הגירושין. אינני מבין מדוע יש צורך בהגדרה "פקיעת נישואין".

בדיון זה איננו מתייחסים לענין הכתובה, ויש לפעמים שהכתובה היא בסכומים גבוהים. לכרואה אנו נותנים זכויות שוות לבני הזוג. אבל אם על חבעל חובת המזונות, זכויות בני הזוג אינן שוות. אני מציע שלא נתעלם מהערת הרבנים שהופיע בפני הועדה, שהסדרת יחסי המזון בין בני זוג, תביא לריבוי גירושין. אנו יודעים שזוגות רבים הפגים בנקשה לגירושין, תוך סדור עניני המזון ביניהם לא פעם משלימים עם המציאות וממשיכים בחייהם המשותפים.

ד"ר חיגרי: ההגדרה של פקיעת נישואין חלה על מקרה שהנישואין בטלים מעיקרם, כאשר אחד מבני הזוג חולה ומחברר שהנישואין מלכתחילה לא היו נישואין. אם במקרה כזה בא בן-זוג ומבקש מחצית הרכוש, זה לא בסדר, כי מלכתחילה כל הנישואין והסכם הנישואין לא היו אלא טעות. אי אפשר להגיד שבפקיעת נישואין, יקבל בן הזוג מחצית הרכוש.

היו"ר י. גולדשטייט: אם הנישואין בטלים מעיקרם, אין זו פגיעה בנישואין, כי לא היו נישואין מלכתחילה. אבל אם יש ספק בדבר, אפשר לשנות את הנוסח, או להגדיר שפקיעת נישואין לפי חוק זה היא במקרה של פטירת אחד מבני הזוג או במקרה של גירושין.

אני חושב שאנו בשלים לסיכום. בנוגע לשאלה העיקרית של סעיף 3, יש לפנינו מספר הצעות.

פ. פרוש: מה תשובתך להערותי בקשר לכתובה ולמזונות?

היו"ר י. גולדשמידט: טעיה 19 אומר:

"אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מזכויות לפי החוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) תשי"ט-1959 או מזכויות האשה לפי כתובה".

פ. פרוש: אם כן, אין זה אזור נכסים.

פרופ' ידין: אולי אין זה צודק, אבל זה ברור.

היו"ר י. גולדשמידט: ברור שקודם מפרישים את הכתובה ואינה אינה נכנסת לאיזון. שהפירוש הזה נכון, זה נאמר בסעיף 7(ג): "שווי הנכסים של בן זוג יחושב בניכוי החובות מגיעים לנושיו, לרבות המגיע לאשה על פי הכתובה".

פ. פרוש: השאלה היא מדוע מזכירים בסעיף 7(ג) רק את הכתובה ולא את המזונות?

פרופ' ידין: אני רוצה להתייחס לנקודות אלו בקצור, כי נגיע אליהן במקומותיהן. ואינני חושב שאפשר לדון בכל הפרובלמטיקה במסגרת סעיף 7 (3).

חבר הכנסת פרוש צודק, איזון המשאבים המוצע אינו מביא לידי שוויון מלא בין בני הזוג. הבעל חייב לפרנס את אשתו. ובדרך כלל אשה אינה חייבת לפרנס את בעלה, או שאינה עושה זאת. ועל ידי כך על הבעל עול הפרנסה ועל הכתובה. נוסף לזה נותנים לאשה את מחצית הרכוש. אבל החוק אינו מתכוון לזה. החוק רק אומר: אם יש לבני הזוג נכסים, מה עושים אתם במקרה שהם נפרדים. החוק אינו בא לראות את הדברים בצורה כוללת ולהביא בחשבון את הקומפלקס של היחסים ביניהם, כולל הכתובה והמזונות. חוק זה הוא הרבה יותר מצומצם. הוא אומר מה עושים ברכוש המשותף כאשר בני הזוג מתגרשים.

סעיף 7(3) מצא מעט תומכים בוועדה. 3 חבריה תמכו בו. ואחרים חשבו שצריך לבנות את כל החוק הזה על פי המקרה של האשה הכנוע והבעל הסוחט בגד רצונה האמתי, ומפני זה צריך להגן על האשה ולהקשות על כל הסדר בין הצדדים. חברי הכנסת ביבי וארזי הלכו בדרך זו. אחרים הלכו בדרך שהלכה בה מועצת הפועלות, שכל הדבר צריך להיות נוקשה ופורמלי, כמו שאמרו חברי הכנסת קלינגהופר וצדוק, שכל מה שמסדידים ביניהם בני הזוג צריך להעשות בצורה פורמלית באישור בית המשפט, כפי שכתוב בסעיף 2.

הצעה זו המונחת לפנינו הולכת בדרך אחרת. היא מתחשבת בחיים. היא רואה לפנייה הרבה זוגות שמצבם איננו כזה שהאשה היא אובייקט להשתלטות הבעל; היא רואה את המקרים שהם הרוב הגדול של המקרים, שאנשים נישאים ולא נוצרת תלות חד-צדדית, אלא הם שותפים לחיים ושניהם עומדים על רגליהם והם יכולים להסכים ביניהם על דברים. הגישה הקיצונית אומרת שבני זוג על ידי כך שבאו בהסכם נישואין, העצמאות שלהם מתבטלת. אני חושב שגישה זו איננה נכונה. ואני שמח שחברי הכנסת פרוש ופרידמן והיושב-ראש תמכו בגישה יותר מציאותית, שמביאה בחשבון שגם אנשים נשואים זה לזה יכולים לבוא לידי הסדרים מסויימים מבלי שילכו לבית משפט ויקבלו אשורו. שום כך הוכנסו המלים: "הסכם נישואין או בכל דרך אחרת". אני מסכים להצעת חבר הכנסת פרוש לפחוק את המלים הללו. מספיק אם הסכימו. אני אינני חושש לריבוי התדיינות. החששות שהיו בעניין זה כולם נתבררו.

אני רוצה להזכיר לכם ענין המזונות מעובון, שעיקר הנושקים בגדו היו, שיהיו משפטים לאין ספור, מכיוון שהחוק אינו קובע באופן סופי, אלא נותן רק את המסגרת. המציאות היתה שונה לגמרי. אני חושב שגם

לגבי חוק זה אין זה מוצדק לומר שעל כל דבר שייעשה על יסוד סעיפים אלה, יהיו משפטים לאין ספור.

אני חושב שמוצדק להבדיל בין הסכמם שואין ובין הסכמם לגבי נכסיהם מסויימים. לכן אני מציע לדבר בכל הסעיפים בלשון יחיד ולא בלשון רבים. על ידי אמצעי זה ואמצעים אחרים אפשר להגיע להבחנה יותר ברורה בין הסכמם שואין, שזה דבר כולל, ובין הסכמיהם לגבי נכסיהם מסויימים.

אינני מקבל דעתו של חבר הכנסת צדוק, שכל דבר שבני הזוג מסכימים ביניהם, ויש לו השלכה על יחסי המזון ביניהם, הוא כבר הסכם שואין. דבר זה אינו כתוב בסעיף 1 ולא צריך להיות כתוב בו. ולא יהיה קשה להבחין בין הסכמיהם שמסדירים מעיקרם - בין באופן מוצה ובין באופן חלקי - את זכויות המזון של בני הזוג בינם לבין עצמם, ובין הסדר שהם עשו לגבי נכס מסויים. כבר אמר חבר הכנסת אנוקוריון בצדק שבנוגע לפתנות אפשר היה למצוא את הפתרון בסעיף 7(1). אם בעל נותן לאשתו תכשיט יקר או קונה לה שמלה יקרה, אולי אפשר להגיע להסדר שזה לא יחלק ביניהם אף פעם, אלא ישאר בידי האשה. אבל כמובן שזה אינו מכסה את כל הדברים מסוג זה. כי אם הפצב הוא כזה שלא אחד קונה לשני, אלא שניהם הולכים יחד לחנות וקונים את השמלה מהחשבון המשותף, גם אז השמלה צריכה להשאר בידי האשה, ואינה צריכה להכלל בין הנכסיהם שאחד כך מתחלקים בין בני הזוג. הפחפחיהם רוצים שדבר זה יתסרק אם בני הזוג ילכו מהחנות לבית המשפט וירשמו הסכם באישור בית המשפט שהשמלה תשאר רכוש נפרד בזמן פקיעת הנישואין אחרי 120 שנה. אני חושב שזו גישה בלתי מציאותית שמטילה נוקשות ופורמליות על בני זוג, ואין לה הצדקה, גם לא כאשר מבאים בחשבון שיש מקרים שהבעל או האשה עשויים להשיג הסכמה הניתנת לא פרצון חפשי כי אם מפני שהופעל לחץ. אני חושב שהחשש מפני דבר זה אינו מצדיק הכנסת בני הזוג למיטת סדום של הצורך בפנייה לבית משפט על כל דבר.

בודאי שאינני מסכים להצעת חבר הכנסת בן-פורת שנארגן רשום או פנקס של הסכמי הנישואין, שכל אחד יוכל לעיין בהם; ולא רק כל אחד

כי אם כל אחד שבא במגע עם בני הזוג מוכרח להתעניין בהם. יש ארצות בהן קיימת שיטה זו. יש ארצות המבטלות שיטה זו. אנו בודאי נתנגד להנהגת שיטה כזאת.

עם זאת אינני יכול להצטרף לדיעה, שהסדר אזורי משאבים הוא דבר קדוש שכל טייה קטנה, צריך לאסור עליה ולראותה כאילו היא הסדר מחדש של כל יחסי המזון בכללותם.

מה שאני מוכן לעשות הוא, להביא לידי הבחנה בולטת יותר, בניסוח הסעיפים, בין הסכמם שואין ובין הסכמה בין בני הזוג. לא כל הסכמה כזאת צריכה להפך להסכם שואין.

ואם הזכירו את סעיף 10, הרי קודם כל עוד לא קבלנו סעיף 10. ואני כבר רואה את חברי הועדה שיתנגדו לסעיף 10 בכל כוחותיהם, ויגידו שזה הורס את הדבר הזה עד היסוד. גם אם לוקחים את ההצעה כמות שהיא, סעיף 10 הוא וינטיל בשביל מקרים יוצאי דופן.

ח. צדוק: אני חושב שבסך הכל איננו מחפירים בדרישות פורמליות לגבי הסכמם הנישואין. אמרנו שבשייב לב לטיב היחסים בין בני הזוג לפני הנישואין, איננו קובעים שום סייג מהותי לחופש ההתקשרות ביניהם. הסייג היחיד הוא, שבית המשפט יבדוק אם זה נעשה מתוך רצון חפשי. משנוכח בית המשפט שזה נעשה מתוך רצון חפשי, הוא מאשר את ההסכם.

לא שמעתי מה נאמר לגבי מודיפיקציה של הסכמם הנישואין. היה הסכם באישור בית המשפט לפני הנישואין. כעבור חמש שנים רוצים בני הזוג לשנותו. הם צריכים לשנות אותו על ידי הסכם אחר.

פרופ' ידין: אני חושב שתמיד היתה הסכמה שזה אותו דבר.

ח. צדוק: מודיפיקציה של הסכם נישואין, דינה כדין הסכם נישואין. אם כן, אין מנוס מהמסקנה של חבר הכנסת קלינגהופר שאיננו יכולים באותו חוק לעשות דבר והפוכו. איננו יכולים לפתוח פתח שבאמצעותו אפשר לרוקן את ההסכם שתכנו. בני הזוג עשו הסכם ורשמו אותו. אחר כך עשו הסכם אחר, לא בדנד שנוי ולא באשור בית המשפט, אלא על פיסת נייר בו קבעו הוראות אחרות לגבי כל נכסי בני הזוג או מרביתם. אני רוצה לשאול את עצמי: נגד מה אני צריך להתגונן, נגדת הבאת העניין עד האבטורחם של השמלה או אני צריך להתגונן בפני הסכמה שאחרי שהיה הסכם נישואין שאושר על ידי בית המשפט, ללא כל צורך באשור בית המשפט יקבעו הצדדים בניניהם הסכם, שיהיה מנוסח לא בצורה של הסכם, המסדיר כל היחסים ביניהם לגבי נכסים ספציפיים, אבל למעשה אותה רשימה של נכסים ספציפיים, היא מרבית הנכסים של בני הזוג.

אני בעד הגשת התהליך של אישור הסכם הנישואין, ואני חושב שעשינו זאת כאשר אמרנו שבית המשפט אין לו תפקיד אחר אלא אמות והוכחה של רצון חפשי. שעשינו זאת איננו רואה אין אנו יכולים להרשות גריעה מההסכם בדרך שאינה דרך של הסכם. לכן הייתי מנהיר בסעיף 1 או בסעיף אחר, ששנוי של הסכים נישואין הוא גם כן הסכם נישואין והוא טעון אותו תהליך; ואז סעיף 7(3) מיותר.

י.ה. קלינגהופר: אני רוצה להתייחס לסעיף 5; כי אני חושב שכל הפרק צריך להיות מובן וכפוף לנאמר בסעיף 5. אני נתקל כאן בקושי רציני מאד. בסעיף 5 נאמר, שכל עוד לא עשו בני הזוג הסכם נישואין ובמידה שהסכם הנישואין שעשו אינו קובע אחרת, רק באחד משני מקרים אלה יחולו הוראות סעיף 7. התוקף של הוראות הפרק השני הוא סובטודיאלי. איננו יכולים לנתק את הדבר הזה כאילו היה עומד בפני עצמו. הכל כפוף לסעיף 5.

היו"ר י. גולדשמידט: הוא יפתח את הפרק השני.

י.ה. קלינגהופר: כל עוד אין הסכם נישואין, יש חלוקה לפי הפרק השני. פה אין פגיעה בהסכם נישואין, כי אנו יוצאים מתוך הנחה, ולפי סעיף 5, שאין כלל הסכם נישואין. אבל אני שואל לגבי אפשרות זו, שבני הזוג לא כרתו הסכם נישואין כלל - אם הם קובעים בהסכם סתם חלוקה שווה, שהיא שונה מהחלוקה של חצי-חצי, אין זה מתיישב עם העקרון שאנו רוצים שיהיה אחת משתיים: או הפרק השני באין הסכם נישואין, או שיהיה הסכם נישואין הקובע דין אחר. ואז הדין האחר שנקבע בהסכם הנישואין עדיף על הוראות החוק. כך הבינונו סעיפים 1 - 2. אין יכול להתנגב לחוק התמונה הסכם שיש בכוחו לסטות מהכתוב בחוק - חצי-חצי - והוא בא בכלל במקום הסכם נישואין, כאשר החוק רוצה שרק הסכם נישואין יוכל לדחוק דגלי החוק ולא סתם הסכם? אם אנו רוצים לתת כוח כזה להסכם בכל צורה אחרת, ולא בצורה של הסכם נישואין - איננו צריכים את החוק הזה. כאן אנו נותנים להסכם פשוט כזה עדיפות מוחלטת על פני הוראות החוק שבפרק השני.

מכאן מתבקשת המסקנה לגבי האפשרות הראשונה של סעיף 5, כאשר אין כלל הסכם נישואין. כאשר אתה בא לסטות מעקרון של חצי-חצי, כפי שהחוקק רוצה לפי פרק שני, אתה צריך לכרות הסכם נישואין.

נבדוק עכשו את האפשרות השנייה. במידה שהסכם נישואין שעשו אינו קובע אחרת - זו האפשרות השנייה עליה יחולו הוראות סעיף 5. פתאום מופיע בסעיף 7(3) נכסים שבני הזוג הסכימו בהסכם הנישואין - - - את זה אינני צריך.

היו"ר י. גולדשמידט: כי סעיף 5 מכסה זאת.

י. ה. קלינגהופר: נכון, זה משמע מסעיף 5 בצורה ברורה יותר. אם בהסכם נישואין נקבע מפתח אחר לחלוקה, מפילא לא יחולו הוראות הפרק השני. מדוע צריך להבטיח זאת בסעיף 7א(3)? מבחינת המבנה של החוק, אין התאמה בעניין זה.

פרופ' ירון: אם אתה מקבל הצעת המשלה, אני מוכן להוציא את המלים "הסכם נישואין" מסעיף 7א(3) ולכתוב: "בכל דרך שהיא".

י. ה. קלינגהופר: הייתי מבקש שיהיה לנו בסיס משותף לדיון. אתה מסכים לכן שאם נמחק "הסכם נישואין" מסעיף 7א(3), אין צורך לכתוב "בדרך אחרת". זה יכול לחול רק על מקרים שאין הסכם נישואין בין בני הזוג. אתה מסכים לכן?
היו"ר י. גולדשמידט: אני אינני מסכים.

פרופ' ירון: אינני מסכים. והתשובה פשוטה: באין הסכם נישואין, חל הפרק הזה. והפרק הזה כולל אפשרות להוציא נכס אחד מהסכם הנישואין.

י. ה. קלינגהופר: אתה מבסס את הטעון שלך על ההנחה שאין הסכם נישואין. אתה אומר: באין הסכם נישואין אפשר יהיה לקבוע מפתח חלוקה אחר, שאינו זהה לזה שנקבע בחוק.

פרופ' ירון: לא. ואני מוכן להסביר.

י. ה. קלינגהופר: אם כך, ניתן להסכם סתם משקל עצום כזה, שבעצם לא יהיה עוד טעם לקבוע הוראות בדבר הסכם נישואין לפי סעיפים 1 - 2.

ב. הלוי: אחלק דברי לשוני חלקיים. בחלק הראשון - נתוח הטכסט; כלומר, אין אני מבין אומה מבחינה משפטית; ובחלק השני אומר, מה רצוני שיהיה.

סעיף 7א(3) כמו סעיפים 1 - 2 מדברים על נכסים בודדים או על נכס להבדיל מיחסי המזון בכללותם. נכון הוא יחסי מזון בכללותם כוללים גם נכסים. אבל הסכם על נכס מסויים, הוא הסכם ספציפי על נכס ספציפי. זהו ההבדל בין הסכם נישואין בדרך כלל, שמסדיר יחסי מזון בין בני זוג, או אם הסכם, כל הפרק הזה בכללותו חל על כל נכס ולא על נכסי ספציפיים. יכול להיות הבדל בין נכס מסויים וכלל הנכסים. אבל מבחינה משפטית יש הבדל בין הסכם לגבי נכס מסויים ובין הסכם החל על יחסי מזון.

פרופ' ירון: זו היתה ההבחנה בחוק הירושה.

ב. הלוי: אני חשים דעים עם הפרשנות של פרופ' ירון. זה איננו אומר שהסכם על נכס מסויים, איננו גם הוא הסכם נישואין. הסכם נישואין הוא הסכם בין בני זוג הקובע את יחסי המזון ביניהם. גם שנוי בהסכם נישואין הוא הסכם נישואין, הסכם נישואין חדש. יכול להיות שגם הסכם המוציא נכס ספציפי מהסכם נישואין קיים מהווה הסכם נישואין נוסף. זה יכול להיות. לכן אני מצדיק - בלי לנקוט עמדה גמתיית מה רצוני - את הפסקה שבני הזוג הסכימו בהסכם נישואין או בכל דרך אחרת. דרך אחרת יכולה להיות הסכם בעל פה או ויתור.

כל הסכם נישואין צריך להיות בכתב, ומה אם יש הסכם בעל פה בנוגע לנכס מסויים? החוק קובע שצריך החלוקה לפי סעיף

7א(3) אפשר להוציא נכס מסויים או מספר נכסים מכלל החלוקה השווה. זה מאפשר חפש הסכמה בין הצדדים ללא כל צורה מיוחדת, אפילו לא בכתב ולא באישור בית המשפט.

עכשו אני רוצה להביע דעתי אם זה רצוי או לא. איש אינו יכול לומר דבר מוחלט. מי שאומר שזה רצוי, בודאי ינמק זאת בכך שהדבר אינו צריך להיות כל כך נוקשה, שלא ניתן לשנותו בהסכמה חפשית בין הצדדים. מי שאומר ההפך, ינמק זאת בכך: אתה יכול לרוקן את החוק מתוכנו אם אין הסכם נישואין או שנוי ההסכם המקורי על ידי הסכם בעל פה המפרט את כל הכנסים בין בני הזוג.

אני בכל זאת נוטה להצעת משרד המשפט להקל על הוצאת נכס או נכסים ללא צורה מיוחדת. לפי חוק דיני שטרות אתה יכול לוותר על זכותך. אם בעל השטר תובע תשלום השטר ואני אומר: במקום תשלום עשינו הסדר בינינו בעל פה או בכתב ואני אוכיח טענתי, בית המשפט יזכה אותי. כי זה נגד תום לב. אדם מנוע מלתבוע דבר שהוא ויתר עליו.

אם בין בני זוג יש הסכם שנכס מסויים יוצא מהחלוקה, ואחר כך אחד מהם אומר: נכון, הסכמתי אבל זה לא היה בכתב ולא היה מאושר, אם החוק מאפשר לו את הטענה, הייתי אומר שזה חוק שיאפשר לאדם להפטר את דבורו, את הבטחתו. לפי דעתי רצוי יותר לתת תקף ליושמהסכמים בין בעל ואשה ובלבד שזה ינמק, במקרה של סכסוך, לפני בית המשפט. אם אין מחלוקת, גם בבית המשפט יכולים להסכים. אם נכתב שהסכם צריך להיות בכתב ומאושר על ידי בית המשפט, בתוך בית המשפט אפשר לוותר על התביעה. מה אם הנתבע יוכיח, שלאחר הגשת התביעה בן הזוג ויתר על חלקו בנכס? אם הצד השני מכחיש, זה יהיה די קשה, בלי מסמך בכתב, ואישור, להוכיח דבר כזה. לכן מוטב לא לאשר; מוטב להיות גמישים ולאפשר הסכמות חפשיות, ובלבד שבמקרה של סכסוך, חובת ההוכחה על המוציא על חברו.

א. אנטוריון:

אינני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת צדוק שבטעיף 7א2 במקום "יחסי המזון" ייאמר "יחסי

מזון".

אני התרשמתי מטעונו של חבר הכנסת קלינגהופר לגבי אי-ההתאמה שיכולה להיות בין סעיף 5 לסעיף 7. במחזור הראשון הבעתי דעתי בעד הוצאת המלים "בכל דרך אחרת". עכשו אני מציע להוציא גם את המלים "בהסכם נישואין ובכל דרך אחרת" אבל פרט למלים אלו אני מציע להשאיר סעיף 7(3). וזאת בנוסף להצעה שהצעתי קודם שבטעיף 1, אחרי המלים "או שקיבל במתנה" נוסיף את המלים "מבן הזוג או מכל אדם אחר".

אני חושב שאיננו יכולים לעשות בחוק זה דבר והפוכו. אנו מדברים על הסכם נישואין - ואני מקבל דעתו של חבר הכנסת צדוק, שהסכם נישואין כולל גם שנוי בהסכם הנישואין. אנו דנים במטרייה עדינה של בעל ואשה; ואנו רוצים למנוע אפשרות של השתלטות האחד על דעהו. אנו רוצים להכניס אותם למסגרת חוקית, כדי שלא יהיה צורך בכל פעם לחזור להוכחות מה מתרחש ביניהם לגבי נכס זה או אחר. אני חושב שעל ידי הסכמים נפרדים אנו יכולים לשים לאל כל החוק הזה. אני רוצה לתת חסינות בחוק לאלמנט המתנות. ואני רוצה לומר שגם אם יש הסכם נישואין, לגבי מתנות, אם הבעל יאמר שלא נתן מתנה, בית המשפט ישמע את הצדדים; אבל פרט לזה אין ברירה אלא להחיל על כל יתר הנכסים את הכלל של הסכם נישואין או שנוי הסכם הנישואין.

אני מציע להשאיר סעיף 7א(3) פרט למלים "הסכם נישואין או בדרך אחרת". נניח שאין הסכם נישואין ובית המשפט הולך לפי ההסתדר. אני רוצה לאפשר לבני הזוג לומר: בית המשפט יחליט לפי החוק; אבל אנו הסכמנו, שכלי המטבח ינתנו לאשה. כמו שאנו

מוציאים מתנה מן הירושה על פי סעיף 1, אני רוצה לאפשר לבני הזוג לומר לבית המשפט: יש דברים שאנו מסכימים עליהם עכשו.

הצעת הקונקרטיה היא - להשאר סעיף 7(א)(3) בהשטת הטלים "בהסכם נישואין או בכל דרך אחרת".

י. קורן:
אני נוטה לאינטרפטציה של פרופ' ידין לסעיף 5. הסכם הנישואין הוא הסוד. סעיף 7(א)(3) הוא יוצא מן הכלל. סעיף 5 קובע, שבאין הסכם נישואין, חלות הוראות הפרק השני של החוק. וחוק זה בא להגן על זכויות האשה. לכן אם ייעשה הסכם החורג מהסכם הנישואין, יש בכך כדי לרוקן את החוק מתכנו.

האפשרות להוציא נכס או נכסים מהסכם הנישואין, אינה נראית בעיניי. כי לא הייתי רוצה שאפשר יהיה לרוקן הסכם נישואין מתכנו על ידי הוצאת נכסים.

פרופ' ידין רצה לחזק הנפקתו ושאל: מה אתם רוצים, שבני הזוג ירוצו יום יום לבית המשפט? יש בזה הגיון. אבל יכול להיות שיש הגיון גם בהצעת הרבנים. אם אתם מאפשרים הוצאת נכס מהסכם הנישואין, אתם פותח דלת צדדית שתהרוס את הכניסה הראשית. לכן אני מסתייג מהפרשנות של פרופ' ידין.

ד"ר רקובר:
המצב החוקי היום יש לו השלכות על הגישה לנושא שלפנינו. לפי המצב החוקי היום, אפשר גם היום לעשות הסכם ככל דרך שהיא לגבי יחסי המזון, גם בהסכם בכתב וגם בהסכם בעל פה. הכל אפשר לעשות בהסכם ועוד יותר בהסכם מכללא. זהו מצב קיצוני אחד. עכשו אנו שומעים שיש חברי כנסת שרוצים להפוך את הקערה על פיה. זאת אומרת, לא זו בלבד שהם רוצים להפדיר יחסי מזון בכלל על פי הגישה הנוקשה של פנייה לבית משפט, אלא הם רוצים שאפילו לגבי הסדר של נכסי אחד צריך יהיה לפנות לבית המשפט.

המצב החוקי היום הוא הפוך, ולא שמענו על זוועות שהיו בעקבות מצב זה. אדרבא, בית המשפט כיבד את רצונם של בני הזוג ומיזמתו קבע שיחוף עפ"י רצון הצדדים. בית המשפט אמר: אמנם לא היה הסכם פורמלי, אבל בחיים המשותפים של בני זוג לא הכל נעשה על ידי חוזים בכתב, ולכן בית המשפט קבע שרצון הזוג היה שיתוף.

לכן יהיה זה קצת מופרז אם נתעלם

מהמציאות ונלך בדרך קיצונית.

עלנו לזכור שבארץ אין בכלל תודעה של פנייה לבית משפט ולבוטריוניים. אין זה דבר רגיל. דוקא כיחסי מזון בין בני זוג, כאשר היחסים אינם פורמליים, להכריח אותם להזדקק להליכים פורמליים - זה יהיה בניגוד לפנטסיות של הצבור שלנו בארץ. משום כך הצעה זו שלפניכם לא הרחיקה לכת. היא קבעה שצריך להגן על בני הזוג לגבי הסדר שוטאלי שנעשה ביניהם. אבל אם מדובר על הקניית נכס ספציפי, ויחרה ההצעה על הצורך בהליכים פורמליים וכיבדה רצון הזוג למרות שלא התבטא בהסכם הנישואין הפורמלי.

ש. פרידמן:
אני אינני חשב סתירה עליה דיבר חבר הכנסת קלינגהופר. קראתי סעיף 5 ונדמה לי שהוא מתייחס לשני אלמנטים: אלמנט אחד - כאשר לא נעשה הסכם; אלמנט שני - כאשר הסכם שנעשה לא קובע אחרת.

אני מקבל את הרעיון שהעלה חבר הכנסת
אנקוריון כאשר לפתחו. לדעתי מקופו של אלפנט המתנות הוא בפסקה
7(א)(3). וזאת בשל כך שיש שורה של דברים פרט ליהלום ושבעת
שאלין זה אסתמי שפחייב באיזו צורה שהיא ובסיטואציה מסויימת של
פריכה, להביא את הדברים לידי הכרעה. יתכנו מקרים שאותה דוגמא
שהוגדרה כאבסורדית עלולה להיות בטוב של פריכה.

אינני יכול להכין כיצד יכול חבר
הכנסת אנקוריון להחיל את הפלים "נכסים שבני הזוג הסכימו" על
מקרה של פקיעת נישואין. אם כתוב "נכסים שבני הזוג הסכימו בהסכם
נישואין או בכך דרך אחרת" - הכוונה היא שהסכימו לפני הנישואין.
מכאן אני בא למסקנה שמעייף 7(א)(3) הוא טוב ויש להשאירו.

אנו נמשיך בדיון בישיבה הבאה.

היו"ר ש. גולדשמידט:

ישיבה זו בעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00